

דרכים להגברת הבטיחות הביולוגית במשקי החלב ש. פרידמן ע.שווימר – מועצת החלב – מאל"ה

כללי – בטיחות ביולוגית ברפתות ובדירים נועדה להבטיח את בריאותם של בע"ח ובני אדם ברמה המרבית, ע"י צמצום הסיכון לחדירת גורמי מחלות. האחריות ליישום מדיניות בטיחות ביולוגית במשקי החי היא על כל הגורמים העוסקים בענף, אך בעיקר מוטלת על המגדל עצמו. במקרים בהם בכל זאת חדרה המחלה, יפעילו הגורמים המקצועיים והשו"ט נוהלי עבודה בהתאם לחומרת המחלה. אין מסמך זה מתכוון לעסוק במצבים אלו אלא בהמלצות מניעה בלבד.

גורמי סיכון אנושיים להחדרת מחלה לעדר:

- עובדים קבועים ברפת/דיר, ובמיוחד אם הם עובדים מחוץ למשק ובאים במגע עם בע"ח נוספים
- נותני שירותים מקצועיים קבועים: רופא מטפל, מזריע, מטלף, גוזזי צמר, בודקי הריון בכבשים (US), מבקרי משקים של המחלבות, טכנאים ומדריכים.
- סוחרי בקר/צאן .
- מוכרי ציוד/תכשירים למגזר החקלאי.
- רופאים ופקחים המבצעים פעילות פיקוח ו/או חיסונים במשק החי.
- מובילי מזון ממרכזי המזון בחלוקה היומית.
- מפני זבל ופגרים .
- מבקרים/תיירים הבאים בעיקר מהמגזר החקלאי.

איך גורם המחלה עלול לחדור לעדר ?

א. רכישת בע"ח נגועים במחלה לעדר. לא תמיד תתבטא המחלה בשלב הראשוני בסימנים קליניים (נראים). **מגע פיזי ישיר של בע"ח הנגוע, או באמצעות מגע עם הפרשותיו, יהוו את המקור להתפשטות המחלה לבע"ח אחרים בעדר.**

ב. **בגדים, מגפיים, כלי רכב, ציוד עבודה, ציוד מכון חליבה, מזון, מים, זבל- המזוהמים בהפרשות של גורם המחלה עלולים לשמש כמעבירים פיסיים של המחלה.**

ג. **חיות בר, חרקים מעופפים, קרציות, חיות מחמד, עופות בר ובית.**

ד. **רוחות (פה וטלפים)?**

עקרונות הבטיחות הביולוגית במשק החי:

א. **העבודה במשק החי תתבצע על פי נוהלי עבודה כתובים, שיבטיחו מניעת חדירת המחלה, וימזערו כל נזק הנגרם ממנה אם בכל זאת התפרצה.**

ב. **שמירה על "משק סגור". יש להימנע במידת האפשר מרכישת בע"ח חדשים מכל הגילים. במידה ויש הכרח לבצע קניה, חובה לבצע בדיקות מקדימות טרם הבאת בע"ח למשק (בדיקות חובה ורשות ע"פ גורמי הסיכון לכל מקרה).**

ג. **בע"ח נרכש חייב בהפרדה להסתכלות ומעקב משאר העדר למשך כשלושה שבועות.**

ד. **בע"ח חולים יופרדו מהעדר הבריא, ויהיו תחת השגחה ובקרה רפואית, תוך מתן תנאים מיטביים עד לחזרתם לעדר הכללי.**

ה. **יש להקפיד על היגיינה אישית של העובדים להבטחת בריאותם ובריאות בע"ח.**

ו. קיום מעקב ופיקוח וטרינרי (רופא מטפל) על בסיס קבוע.

ז. באחריות המגדל לדאוג לביצוע חיסונים / טיפולים מונעים / תיעוד – כל זאת ע"פ המלצות הגורמים המקצועיים.

ח. יש לדאוג לצמצום תנועת אנשים וכלי רכב במשק החי – יש לבצע בקרה ושליטה בכניסה וביציאה למשק, תוך הגדרת אזורי חניה, אזורי תנועה מורשים, ומתן הנחיות לאורחים ולבעלי מקצוע נותני שירותים.

נקודות להתייחסות ליישום הבטיחות הביולוגית במשק החי :

א. עובדים ומנהלי משק החי

- העובדים חייבים להיות בריאים, ללא מחלות של דרכי הנשימה, דרכי העיכול, או פצעים חיצוניים.
- בגדי העבודה יוחלפו מידי יום תוך הקפדה על שמירת כללי היגיינה אישיים.
- העובדים ינעלו נעלי עבודה גבוהות או מגפיים (לעולם לא יחפים או בסנדלים).
- עבודה במכון החליבה תתבצע תמיד עם מגפים, סינר, כובע וכפפות חד פעמיות.
- מכון החליבה וציודו הנלווה ינוקו ויחוטאו בהתאם להנחיות מדריכי מאל"ה.
- בכניסה לעבודה, במהלך העבודה וביציאה ינקו ויחטאו העובדים את המגפיים או ציוד אחר בשימושם.

ב. בקרת תנועה על נותני שירותים קבועים למשק

- מועד הגעתם יתואם מראש ובאישור מנהל/בעל המשק.
- יוגדרו ויסומנו מקום חניית הרכב ואזורי פעילות לכל בעל מקצוע.
- תחול חובת ניקיון וחיטוי נעליים/מגפיים בכניסה וביציאה מהמשק, כולל ציוד וכלי העבודה הקבועים שלהם.
- אישור לניקוי וחיטוי יומי של הרכב יידרש מסוחרים, מפני זבל, ומפני פגרים. במקביל תוגדר מראש מקום חניית רכבם, שיהיה רחוק ממקום משכנם של בע"ח.
- העמסה של בע"ח או גופות על רכב פינוי תהיה במקום ייעודי המרוחק מהסככות וממכון החליבה.

ג. ביקור מבקרים / אורחים

- ביקורם יתואם מראש עם מנהל המשק.
- כניסתם תורשה למקומות מוגדרים מראש.
- המגדל חייב לספק חלוקים וערדליים חד פעמים, אשר בתום הביקור יפוננו לאשפה המקומית.
- משקים תיירותיים מחויבים גם הם בכללי זהירות הנ"ל בתוספת ליווי צמוד של בעל המשק או נציגו.

ד. **נוהלי עבודה כללים** :

- יש למנוע מציוד המזוהם בזבל לבוא במגע עם המזון (טרקטורים, כלי רכב, עגלות פריקה). יש לצמצם/למנוע תנועת כלי רכב על אבוס האכלה.
- אספקת המים חייבת להיות באיכות מי שתייה, תוך בקרה על ניקיון השקתות מזבל או מזיהומים אחרים.
- אזור בע"ח הצעירים ותא ההמלטות, **יגודרו** והכניסה אליהם תותר רק למורשים ולאחר ניקוי וחיטוי המגפיים / נעליים (יש להתקין עמדות שטיפה וחיטוי).
- פגרי בע"ח יפוננו מיידית לאזור יעודי- עד לפינויים למתקן הכילוי.

ה. **"הגנה מרחבית"**

- כל משק החי יגודר במטרה למנוע כניסה של גורמים בלתי מורשים, חיות בית ומחמד (כלבים, חתולים, עופות) וחיות בר.
- יוקמו שני שערים – כניסה להולכי רגל וכניסה לרכבים. שניהם יהיו סגורים במרבית היממה ויפתחו לאחר אישור כניסה ע"י מנהל המשק או באי כוחו.
- על השערים יוצבו שלטים האוסרים כניסה בלתי מורשית, ומספרי טלפון לצורך התקשרות לתאום כניסה.
- בריכת חיטוי בכניסה למשק החי תופעל על פי הנחיות השו"ט.
- פעולות ריסוס והדברה כנגד מזיקים ומעופפים למיניהם יבוצעו ע"פ הנחיות בעלי מקצוע וע"פ הסמכתם לביצוע פעולות אלו

בהצלחה !!

